

Snijmaïsteelt verdient de aandacht

Ir. W. R. BECKER

Proefstation voor de Akker- en Weidebouw, Wageningen

Inleiding

Sinds de maaikneuzer als oogstwerktuig voor groenvoedergewassen zijn nut heeft bewezen, lijken de laatste bezwaren tegen een uitbreiding van de snijmaïsteelt op vele gemengde bedrijven overwonnen te zijn.

In de streken waar de belangstelling voor dit gewas het grootst is – in Overijssel, Gelderland en de westelijke helft van Noord-Brabant – nam de oppervlakte van 450 ha in 1960 toe tot 980 ha in 1961. Opvallend is, dat juist in deze streken, waar velen al vier tot acht jaren ervaring hebben, de reactie op de verbeterde oogstwijze zo positief is. De uitbreiding is dan ook niet alleen een gevolg van de toeneming van het aantal telers van ruim 1000 tot ruim 1600, maar ook van de vergroting van de percelen snijmaïs van gemiddeld 44 are tot 60 are per teler.

Dat we in de genoemde streken wel het leeuwendeel van het areaal vinden, blijkt uit de geringe oppervlakten snijmaïs in de overige provincies. In het gehele land wordt niet meer dan ca. 1050 ha verbouwd door ca. 1750 boeren. Niettemin mag ook buiten de voornaamste gebieden hier en daar van een beginnende of een zich reeds ontwikkelende belangstelling worden gesproken.

Juist in de belangrijkste „snijmaïstreken” hoort men door boeren en voorlichters de verwachting uitspreken, dat de uitbreiding in 1962 verder zal gaan.

Het is daarom wenselijk eens wat dieper in te gaan op verschillende aspecten van de teelt, de bewaring en het gebruik van dit groenvoedergewas.

Grondkeuze en bemesting

Natte grond, die in het voorjaar lang koud blijft, is voor maïs ongeschikt. Overigens is iedere akker bruikbaar die aan redelijke, aan bouwland te stellen eisen voldoet.

Bij de bemesting verdienen drie punten bijzondere aandacht: fosfaat, magnesium en stikstof (5).

Wanneer de maïsplanten in het voorjaar rood-paars verkleuren en slecht groeien, kunnen zij ongetwijfeld onvoldoende fosfaat opnemen. Het is mogelijk om in dergelijke gevallen nog veel te verbeteren door een rijenbemesting met korrelsuper te geven. Deze fosfaatbemesting van b.v. 300 à 400 kg/ha korrelsuper geeft men op 5 à 10 cm naast de rijen *in de grond*. Het is dus noodzakelijk te zorgen dat de wortels de meststof direct kunnen opnemen. Het is beter geen gebreksverschijnselen af te wachten, maar

op tijd te zorgen dat de fosfaatbemesting in orde is. Ook deze kan als rijenbemesting zeer effectief zijn, zoals blijkt uit tabel 1.

TABEL 1. Fosfaatproefvelden op lage ontginningsgrond in 1955

Superfosfaat	Snijmais te Goirle ton/ha groen	Maïskorrels te Diessen × 100 kg/ha
400 kg; breedwerpig	43	27
400 kg; rijenbemesting	50	41
650 kg; breedwerpig	47	23
650 kg; rijenbemesting	55	49

Vooraf in Diessen was het effect van de rijenbemesting overtuigend, maar in Goirle was het effect van 400 kg/ha in rijen toch nog zeker zo groot als dat van 650 kg/ha breedwerpig. Ook elders zijn overeenkomstige resultaten verkregen (4).

Magnesiumtekorten komen vaak pas vrij laat tot uiting. Als het gewas gaat schieten krijgen de bladeren gele, gestippelde strepen. De bladnerven blijven groen. Later gaan de gele strepen min of meer verdorren en het gewas brengt minder op. Ook als dit gebrek op tijd wordt gezien, kan een overbemesting met kiesriet, of beter nog met bitterzout, wel eens helpen. Natuurlijk is voorkomen beter dan genezen.

Stikstofgebrek tekent zich eveneens in vele gevallen pas laat af: lichte kleur, slechte groei, gele bladeren. De gele verkleuring begint bij de onderste bladeren en breidt zich altijd vanaf de bladpunt wigvormig langs de hoofdnerf uit.

Een overbemesting met stikstof is zeer riskant vanwege de kunstmestkorrels die in de bladtrechters vallen en daar meestal ernstige schade aanrichten. Het is dus aan te bevelen spoedig na het zaaien ruim met stikstof te bemesten. De rentabiliteit daarvan is groot (fig. 1; gebaseerd op vijf proeven in 1956 t/m 1958).

De droge-stofopbrengst neemt met ruim 20% toe (1). De top lijkt bij 100 à 120 kg N per ha al wel bereikt te zijn. Het eiwitgehalte en de eiwitproductie (fig. 2; proeven als fig. 1) nemen echter in verhouding veel sterker toe. Door 160 kg N per ha wordt zelfs bijna een verdubbeling van de eiwitopbrengst verkregen.

Een bijkomstig voordeel van royale stikstofbemesting is het lang groen blijven van het gewas, ondanks een goede rijping van de korrel. In dit verband mag ook op het goede effect van een stalmeestgift worden gewezen.

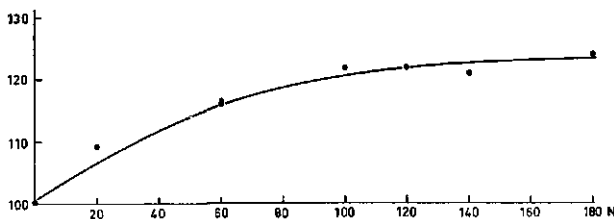

FIG. 1.
Opbrengst droge stof relatief bij
verschillende stikstofgiften bij
snijmais (100 = 11,6 ton/ha)

SNIJMAÏSTEELT VERDIENT DE AANDACHT

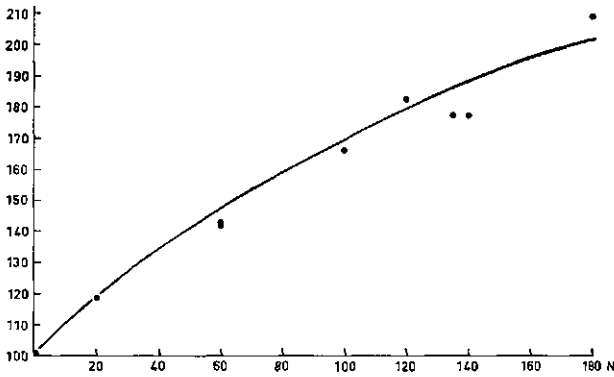

FIG. 2.
Opbrengst eiwit (vre) relatief bij verschillende stikstofgiften bij snijmaïs (100 = 416 kg/ha)

Rassenkeuze

Elk ras dat in de rassenlijst wordt vermeld, kan voor bepaalde omstandigheden worden aanbevolen. Het is echter goed te bedenken dat snijmaïs een tamelijk hoog gehalte aan ruwe celstof heeft, globaal van 24 tot 31 %. Naarmate dit lager is, is het gemakkelijker een goed rantsoen met een grote hoeveelheid snijmaïssilage samen te stellen. Hoe beter de kolfontwikkeling, dus hoe groter de korrelopbrengst in het gewas is, hoe lager het ruwe-celstofgehalte en hoe hoger dientengevolge de zetmeelwaarde wordt (3). Aangezien door de voortschrijdende rijping ook het droge-stofgehalte toeneemt, biedt de keuze van een ras met goede kolfontwikkeling en deegrijpe korrels de volgende voordelen boven een laatrijp ras.

1. Het gewas wordt minder massaal bij een even grote opbrengst aan voederwaarde; de oogst is gemakkelijker en we transporteren minder water.
2. Het ruwe-celstofgehalte is lager.
3. Per kilo voeder geeft men meer voederwaarde.
4. We mogen aannemen dat de silage over het algemeen smakelijker wordt.

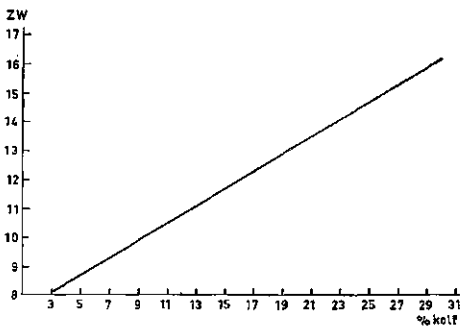

FIG. 3. Zetmeelwaarde van de groene massa van snijmaïs als gevolg van de kolfforming

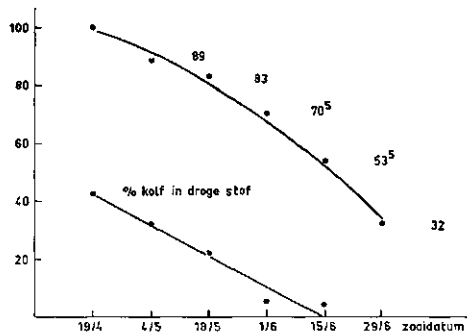

FIG. 4. Opbrengst aan zetmeelwaarde van snijmaïs in verband met de zaaidatum (100 = 7,7 ton/ha)

Een vergelijking van 85 waarnemingen, afkomstig van drie rassenproefvelden (1956 t/m 1958), laat zien dat de zetmeelwaarde van de groene massa globaal één punt hoger is als het desbetreffende ras 3% meer ontbladerde kolven bevat (fig. 3; correlatiecoëfficiënt 0,83). *Het gevolg daarvan is, dat van een volkomen onrijp ras ten minste anderhalf maal zoveel gevoederd moet worden als van een deegrijp ras om evenveel zetmeelwaarde te geven.*

Over het algemeen voldoet een middenvroeg of middenlaat ras het beste; het laatste is vaak wat steviger en brengt ook iets meer op dan het eerste.

Zaaitijd

Veelal wordt maïs nog te laat gezaaid, met als gevolg een lagere opbrengst en een slechtere kwaliteit. De resultaten van twee proefvelden (1956 en 1957) tonen aan dat de hoogst mogelijke opbrengst aan zetmeelwaarde werd verkregen, als omstreeks 20 april werd gezaaid (2). Door om de 14 dagen te zaaien bleek, dat bij elk uitstel ongeveer 10% verlies werd geleden (fig. 4). Dit moet gedeeltelijk ook worden toegeschreven aan de sterke vermindering van de kolfontwikkeling. Later dan 1 juni zaaien doet de verliezen nog meer toenemen.

Er wordt wel eens gepleit voor het telen van snijrogge als voorvrucht voor snijmaïs. Op goed vochthoudende grond in een vroeg voorjaar kan dat inderdaad goed slagen. Onder wat minder goede omstandigheden echter kan het opbrengstverlies door laat zaaien van de snijmaïs even groot worden als de opbrengst van de snijrogge. Dit gevaar wordt vergroot door de veelal zeer droge stoppel van de snijrogge.

Plantgetal

Over het juiste aantal planten verschillen de meningen nogal eens. Uit de eerste proeven werd afgeleid, dat de stand ten minste tweemaal zo dicht moest zijn als die van korrelmaïs, dus ongeveer 14 planten per m². Daar is men naderhand van teruggekomen (3, 2) en wel om de volgende redenen.

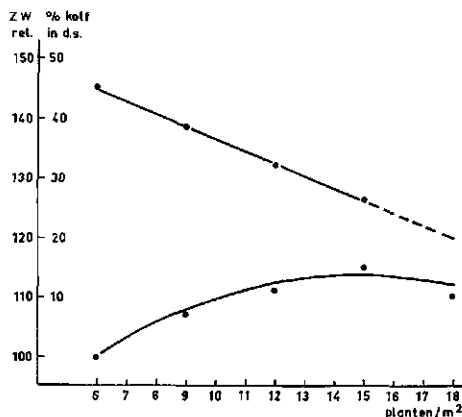

FIG. 5.
De invloed van het plantgetal op de opbrengst aan zetmeelwaarde (100 = 7,1 ton/ha) en het kolf % in droge stof

1. Bij 14 en meer planten per m² wordt de kans op legeren groot: een groot bezwaar bij het oogsten.
2. Bij een dichtere stand dan 10 à 12 planten per m² neemt de opbrengst niet of slechts weinig toe.
3. Bij dichte stand komt de kolfvorming in het gedrang. Het gewas bevat daardoor meer ruwe celstof en heeft dus minder zetmeelwaarde.
4. Uit vijf standruimteproeven (1954 t/m 1957) blijkt gemiddeld, dat de beste combinatie van opbrengst en kwaliteit wordt verkregen bij 10 à 12 planten per m² (fig. 5).

In enkele van deze proeven werden ook verschillende rijenafstanden toegepast. Duide-lijk bleek dat deze zeer weinig invloed op de opbrengst hadden; het aantal planten per m² gaf de doorslag. Tussen 50, 66 en 75 cm rijenafstand werden bij dezelfde plantgetal- len geen opbrengstverschillen gevonden. Bij latere proeven met de rijenafstanden 66, 88 en 99 cm werden ook geen verschillen van betekenis gevonden, hoewel bij 99 cm toch een lichte neiging tot opbrengstvermindering te zien was. Als het met het oog op de mechanisatie gewenst is, kan men dus gerust tot een rijenafstand van 88 cm over- gaan.

Een kleinere afstand dan 66 cm is beslist ongewenst: de mechanisatie wordt erdoor gehinderd en de kans om te dik te zaaien blijkt dan groter te zijn, met de bovenvermelde nadelen als gevolg.

Onkruidbestrijding

Werd maïs oorspronkelijk als een hakvrucht beschouwd, thans geldt dat alleen nog in die zin, dat het gewas een goede onkruidbestrijding mogelijk maakt. Chemische mid- delen moeten daarvoor zoveel mogelijk toegepast worden in plaats van mechanische. Niet alleen kan op deze wijze zeer veel arbeid worden bespaard in een toch al drukke tijd, maar bovendien wordt door hakken en schoffelen maar al te vaak schade aan de wortels toegebracht.

Het eerste chemische middel dat voor maïs werd toegepast was de groeistof 2,4-D. Hoewel maïs er goed tegen kan, als men vroeg spuit, wordt het toch niet meer aan- geraden, en wel om de volgende redenen.

1. De bestrijding van zaadonkruiden valt dan meestal tegen.
2. Het wordt vaak te laat toegepast met schadelijke gevolgen voor de maïs.
3. Dikwijls wordt het beter bekende MCPA genomen in plaats van 2, 4-D en maïs verdraagt MCPA zeer slecht.

Veel meer succes is verzekerd met DNOC (6 kg/ha, 80% produkt) juist vóór de op- komst van de maïs, meestal herhaald met 4 kg/ha als de maïs 4-6 blaadjes heeft.

Het beste resultaat werd in de laatste jaren verkregen met Simazin, al spoedig ver- vangen door het ervan afgeleide Atrazin, dat iets beter oplosbaar en daardoor bij droog weer werkzamer is. Atrazin bestrijdt wel het grootste aantal der in maïs voor- komende onkruiden en levert bovendien geen enkel risico voor de maïs zelf op. Een

hoeveelheid van 2 kg/ha is het minimum om toe te passen. In vrij veel gevallen verdient 3 kg/ha de voorkeur. Het beste tijdstip is zo spoedig mogelijk na het zaaien, bij voorkeur op vochtige grond en met rustig weer om het gevaar voor naastliggende gewassen te beperken.

Men meent wel eens dat chemische onkruidbestrijding in maïs te duur is, vooral bij gebruik van een hooggeprijsd middel als Atrazin. Toch worden dan de kosten van mechanische onkruidbestrijding en vooral de schade in te laat en te drastisch geschoufelde gewassen onderschat.

Maïs is zeer gevoelig voor onkruidconcurrentie en onder sommige omstandigheden (b.v. droogte of een wat krappe stikstof- of fosfaatbemesting) eveneens voor beschadiging van de wortels. Een beeld van de gevolgen voor de arbeidsbehoefte en van de schade door onvoldoende of onjuiste onkruidbestrijding geeft tabel 2. De proef werd in samenwerking door het IBS en het PAW in 1957 op goede zandgrond genomen.

TABEL 2. Resultaten van een onkruidbestrijdingsproef in 1957

Behandeling	Opbrengst- zaad: 100 = 4400 kg/ha	Wiedtijd manuren per ha	Onkruid- doding op 29 mei*	Legering op 28 aug.*
<i>Vóór opkomst (bij het doorbreken van de maïs)</i>				
DNOC 8 kg/ha, 50% produkt	119	90	10	9
2,4-D-amine, 1 kg/ha actieve stof	60	166	5	4
DNBP 7½ l/ha (NH ₄ -zout, 13%)	89	166	7	6
<i>Na opkomst (maïs ca. 5 blaadjes)</i>				
DNOC 8 kg/ha, 50% produkt	80	78	2	7
2,4-D-amine, 1 kg/ha actieve stof	44	200	1	6
DNBP 7½ l/ha (NH ₄ -zout, 13%)	64	178	3	6
<i>Andere behandelingen</i>				
Simazin, 1½ kg/ha actieve stof, 3 dagen na zaai . .	122	33	10	9
DNOC 6 kg/ha 50% vóór opkomst en 4 kg/ha 50% bij ca. 5 blaadjes van de maïs	128	33	10	9
Hakken en wieden	100	150	10	8

* 10 = de gunstigste toestand voor het gewas.

Bij deze proef werd door een rationele bespuiting dus ca. 25% meer opbrengst verkregen met ca. 115 uren arbeidsbesparing per ha. In geld uitgedrukt bedraagt dit voordeel al gauw f 300 per ha.

Opmerkelijk is, dat een niet geslaagde chemische onkruidbestrijding meer werk veroorzaakt doordat men het „nog eens aanziet”. Dat komt in de praktijk ook voor. De beschadiging van de wortels door hakken komt tot uiting in de relatief lage opbrengst van dit object.

Dat de concurrentie van het onkruid (dat vooral water en stikstof onttrekt) een slap gewas tot gevolg heeft, komt goed uit in de laatste kolom.

Oogsttijd

Reeds eerder werd gewezen op de gunstige invloed van de groei van de kolf op kwaliteit en opbrengst. Zeer duidelijk komt dit uit bij het kiezen van de oogsttijd, dus van het rijpingsstadium.

Na het begin van de bloei neemt de lengte van het gewas vrijwel niet meer toe. Ogen-schijnlijk heeft de groei daarna weinig meer te betekenen. Toch zijn zelfs bij het eind van de bloei nog maar de volgende percentages van de bereikbare opbrengst aanwezig: 80-90% van de groene massa, 60-70% van de droge-stofopbrengst, 50-60% van de opbrengst aan zetmeelwaarde (2).

Bij op tijd zaaien van een niet later dan middenlaat rijpend ras mag vroeg oogsten dan ook met recht „kindermoord” worden genoemd. Zelfs na het begin van de melkrijp-heid kan de opbrengst aan zetmeelwaarde nog 10 tot 15% toenemen, tot bij de deeg-rijpheid het maximum wordt bereikt.

Bij dit stadium is de opbrengst aan groene massa reeds het hoogtepunt gepasseerd. Deze kan zelfs al weer 10 tot 20% minder wegen, uitsluitend een gevolg van water-verlies, waarbij het gewas toch nog goed groen blijft.

Ten gevolge van de groei van de kolf, die na de bloei vooral bijdraagt tot de opbrengst, stijgt het gehalte aan koolhydraten en daalt daardoor het gehalte aan ruwe celstof met als resultaat een stijging van de zetmeelwaarde. In fig. 6 en 7 zijn deze effecten als resultaten van twee oogsttijden-proeven, resp. in 1956 en 1957, weergegeven voor de middenlaatrijpende rassen CIV 6 en CIV 7.

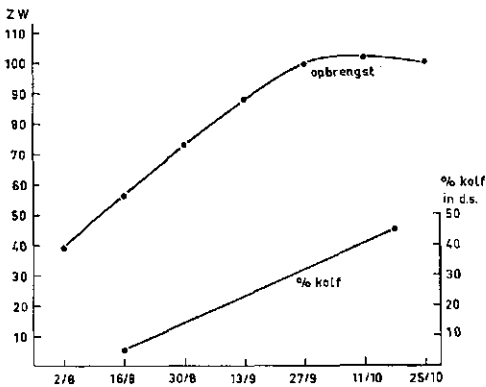

FIG. 6.
De invloed van de oogstdatum van snijmaïs op de opbrengst van zetmeelwaarde (100 = 7,9 ton/ha) en de kolfontwikkeling

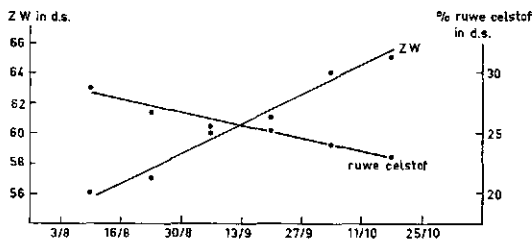

FIG. 7.
De invloed van de oogstdatum van snijmaïs op het gehalte aan ruwe celstof en de zetmeelwaarde van de droge stof

Aangezien gedurende de in fig. 6 en 7 bestreken periode het droge-stofgehalte van ca. 12,5% toenam tot ca. 21,0%, had in het verse materiaal een toeneming van de zetmeelwaarde van 7,1 tot 14,2 plaats. Het percentage kolf in de groene massa nam van half augustus tot half oktober globaal toe van 0 tot 27%. Speciaal in het laatste gedeelte van de rijping stijgt de zetmeelwaarde progressief ten gevolge van het versnelde vochtverlies.

Hoewel uitstel van de oogst tot het deegrijpe stadium dus aanbeveling verdient, is het niet raadzaam dit ook te proberen bij te laat rijpende, b.v. laat gezaaide gewassen. Als de temperaturen na half oktober te laag worden, kan het gewas niets meer winnen. Bevroren en verweerde snijmaïs verliest vrij spoedig aan kwaliteit.

De oogst

In korte tijd is het oogsten van snijmaïs radicaal veranderd. Enkele jaren geleden werd meestal nog met een maaimachine met aflegger of zelfs met handgereedschap geoogst, om "er geen binder aan te wagen". Er waren echter ook loonwerkers die best kans zagen om met een binder te maaien. Dan volgde toch nog het zware werk van laden en inkuilen met een kneuzer- of hakselblazer. Niemand, die goed georganiseerd oogsten met een maaikneuzer gezien heeft, wil nu nog op een andere wijze werken.

Bij het maaikneuzen verdienen enkele punten speciale aandacht.

1. Het gewas moet goed gekneusd of kort gehakseld worden (maximaal 2 cm).
2. Het produkt moet zo schoon mogelijk in de silo komen.
3. De arbeidsorganisatie moet goed sluiten.

Ad. 1. Enige jaren geleden waren er nog scherp gescheiden vóór- en tegenstanders van hakselen of kneuzen. In Duitsland b.v. werd hakselen als de enige juiste methode beschouwd. In torensilo's heeft gehakseld materiaal het voordeel dat het gemakkelijk te hanteren is met de benodigde werktuigen. Speciaal mechanisch lossen van de silo gaat het best met gehakseld materiaal.

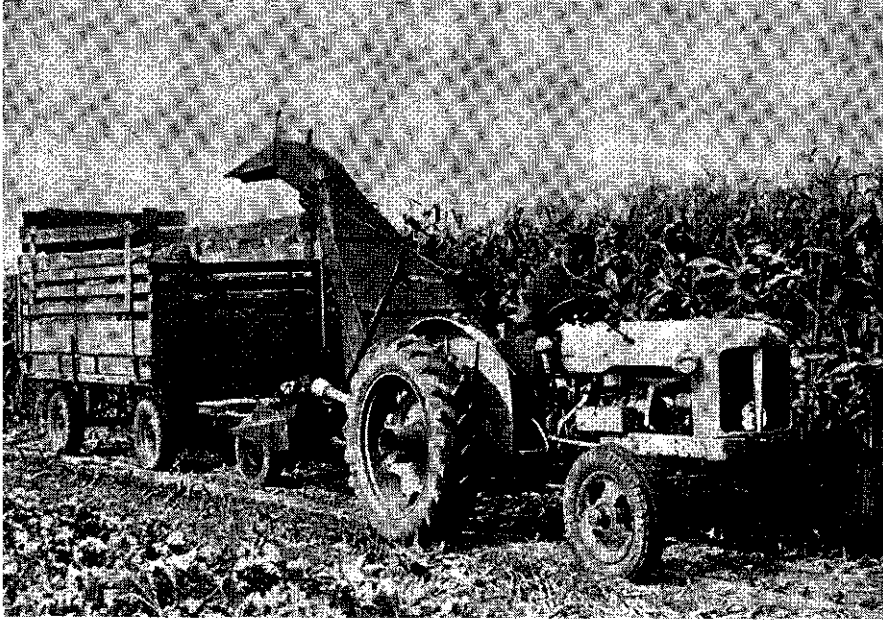
Daar staan als nadelen tegenover dat de veldhakselaar een ingewikkelder machine is, die meer onderhoud eist, en dat het persen met een trekker in een sleufsilo veel slechter gaat. Het losse haksel wijkt voor de trekkerwielen uit. Gekneusd materiaal is slap en enigszins samenhangend en laat zich daarom uitstekend persen.

Van wezenlijk belang is het, dat de planten goed kapot en murw geslagen worden, omdat dan de beste voorwaarden voor een goede gisting zijn verkregen.

Ad. 2. Voor het goed verlopen van de gisting is ook een schoon produkt van het grootste belang. Grond door de silage gemengd kan de oorzaak van veel bederf, dus van groot verlies zijn, doordat gedeeltelijk een onsmakelijke of zelfs oneetbare silage is ontstaan.

Deze overweging vormt een sterk argument voor het gebruik van een maaikneuzer met een goede maïsmond. Als deze maïsmond ontbreekt, moet het gewas eerst in zwaden worden gelegd. Bij het opnemen daarvan door de maaikneuzer wordt onvermijdelijk grond door het produkt gemengd. Bovendien wordt dan meestal een tweerijg zwad

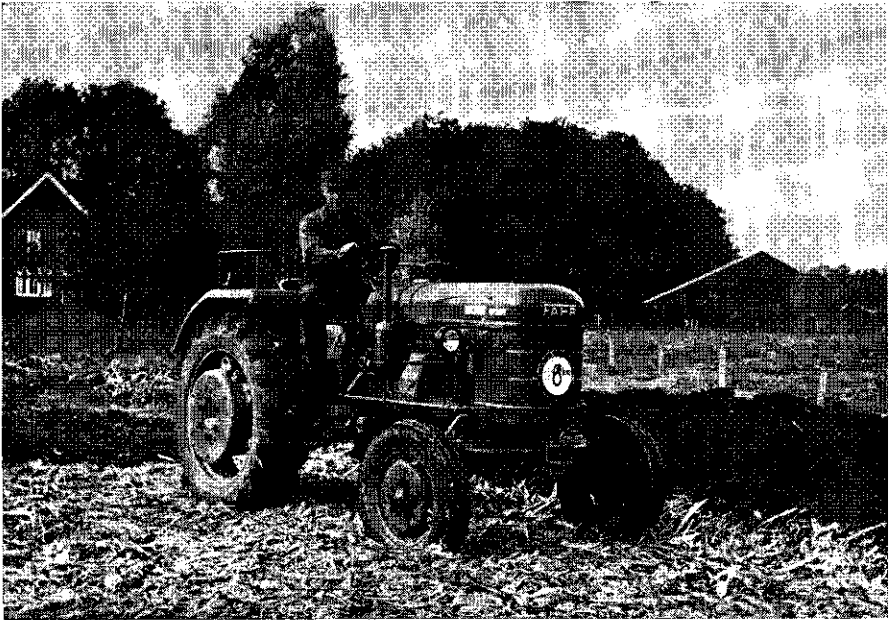

Maaikneustrein in actie bij de snijmaïsoogst

genomen om de extra gang voor het in zwaden leggen te compenseren en dat gaat vaak gepaard met minder sterk kneuzen. Zowel ter wille van een schoon produkt als voor een vlot werktempo verdient het gebruik van een maïsmond dus aanbeveling. Ook bij het vullen van een sleufsilo en bij het vastrijden nemen de wielen van de trekkers en de wagens wel grond mee. Door de inritten met stro of iets dergelijks te bedekken kan dit grotendeels worden voorkomen.

Ad. 3. Het spreekt vanzelf dat al het werk op elkaar afgestemd moet zijn. Is b.v. de afstand van het veld naar de silo groot, dan moet er een extra wagen voor tussennemen zijn. Het gebruik van zelflossende wagens of van een kraan bevordert een vlot werktempo in hoge mate. Het gaat erom, dat de machine op het veld ongestoord kan doorwerken. Dan blijven de kosten zo laag mogelijk. Voor dit doel is ook de voorbereiding van het veld van belang. Als het niet gelukt om te zorgen voor buurgewassen die vroeger het veld ruimen, dan moeten vooraf kanten gemaaid worden. Ook aan voldoende ruime wendakkers is voor de „maaikneustrein” behoefte. Het gemaaide en opzij gelegde gewas moet dan met de hand in de machine gestoken worden. Daarbij wordt dikwijls de fout gemaakt dat men te dikke bossen in de machine stopt. Een rijdende machine is gemaakt voor een gelijkmatige aanvoer. Aanvoeren met dikke bossen tegelijk vermindert het kneuzen en veroorzaakt verstoppingen. Als de machine de bossen niet meer naar binnen trekt, zijn ze te dik of er wordt te snel ingestoken. Ook bij het rijdende werk kunnen storingen optreden door fouten in de bediening. Bij verkeerd stellen van de contramessen of van een verstelbare windkering kan de

In de sleuvsilo moet de massa met de trekker worden vastgereden. Hier is gekneusd materiaal ingekuuld. De inrit had met stro bedekt moeten zijn.

machine gaan morsen. De overbrenging moet op het toerental van de aftakas zijn afgestemd, opdat de trekker zijn volle vermogen kan leveren bij het vereiste toerental van de machine.

Dat de messen of klepels voldoende scherp moeten zijn en dat deze allemaal aanwezig moeten zijn, spreekt vanzelf. Toch komt het zelfs voor dat één of meer messen ontbreken, tot schade voor het werk maar ook voor de machine, die daardoor kapot kan trillen.

Bij goede mechanisatie en organisatie kunnen 4 à 5 man in 6 tot 8 uren een goed gewas van één hectare oogsten en inkuilen.

Het inkuilen

In alle silotypen, mits goed gemaakt en gebruikt, kan goed kuilvoer van maïs worden gemaakt (6).

Torensilo's zijn voor de meeste maïstelers te duur door de bouwkosten en de bijbehorende werktuigen. De gewone ronde lage silo's lenen zich minder goed voor het vlotte, gemechaniseerde werk dat bij het maaikneuzen nodig is. De sleuvsilo is dan ook vooral voor maïs wel het best en het meest economisch gebleken; de bouwkosten zijn nl. laag, er zijn geen speciale werktuigen voor vullen en legen nodig, zelfvoeding is zonder veel kosten mogelijk.

Het gevaar voor broei is in een sleuvsilo zeer gering door het goede persen met een

SNIJMAÏSTEELT VERDIENT DE AANDACHT

trekker en doordat de massa als een brood wordt aangesneden, waarbij het nog ongebruikte deel goed afgesloten blijft.

Zeer belangrijk is het om te zorgen dat er geen grond- en regenwater in de kuil kan komen, omdat water het voer bederft.

Bij goed inkuilen in een goede silo is er geen gewas te bedenken dat een beter kuilresultaat levert met minder verliezen dan snijmaïs.

Samenvatting

1. De verbouw van snijmaïs breidt zich uit dank zij de verbeterde mechanisatie van de oogst.
2. De bemesting met fosfaat, magnesium en stikstof verdient speciale aandacht. Rijenbemesting met superfosfaat kan zeer effectief zijn. Een royale stikstofgift verhoogt de opbrengst en het eiwitgehalte, en houdt het gewas lang groen.
3. Middenlaat rijpende rassen verdienen de voorkeur, omdat ze produktief en stevig zijn en de beste kwaliteit kunnen bereiken door voldoende kolfvormig en rijping.
4. Vroeg zaaien, tussen 20 april en 1 mei, levert de beste gewassen in opbrengst en kwaliteit.
5. Een aantal planten van 10 à 12 per m² is het gunstigst voor de opbrengst, de stevigheid en de kwaliteit.
6. Chemische onkruidbestrijding kan veel arbeid besparen en is gunstig voor de opbrengst.
7. Het is van veel belang snijmaïs deegrijp te laten worden. Door vroeger te oogsten worden grote verliezen aan opbrengst en kwaliteit geleden.
8. Door goede mechanisatie met een maaikneuzer en zelflossende wagens en gebruik van een sleufsilos kunnen 4 à 5 man in 6 tot 8 uren een goed gewas snijmaïs van één hectare oogsten en inkuilen.

Literatuur

1. BECKER, W. R., Stikstofbemesting van maïs en groenvoedergewassen. *Stikstof 3* (1961) 31/32 (sept).
2. ———, The influence of variety, stage of maturity and cultural practices on yield and quality of maize for silage. Stencil 888 PAW, 1958.
3. DIJKSTRA, N. D. en W. R. BECKER, De verteerbaarheid en voederwaarde van verse en geënsileerde snijmaïs. *Versl. Landbouwk. Onderz.* 66. 14 (1960).
4. PRUMMEL, J., Rijenbemesting met fosfaat bij peulvruchten en maïs. *Landbouwvoorl.* 15 (1958) 2 (febr.) 83-91.
5. VEENENBOS, J. A. J., Ziekten en beschadigingen van maïs. *Versl. en Meded. P.D. nr. 122*, april 1954.
6. WIERINGA, G. W., Inkuilen. *IBVL*, sept. 1961.

Wageningen, februari 1962